

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-733

2.9.2022

Storebrand Livsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Uførepensjon - reservasjon – "psykiske lidelser" – 50 % arbeidsufør - fal. § 13-5.

Forsikrede tegnet en uførepensjonsdekning hos selskapet i januar 2016. Selskapet reserverte seg da blant annet mot psykiske lidelser. Forsikrede ble sykemeldt fra januar 2020 og hans fastlege vurderte senere at forsikrede ikke fungerte "i mer enn ca 50 % jobb". Fastlegen vurderte opprinnelig at uførheten blant annet skyldtes depresjon og angst. I senere erklæringer viste han til at forsikredes psykiske plager ikke hadde betydning for hans arbeidsuførhet, blant annet grunnet vellykket medisinerings. Selskapets rådgivende lege vurderte at forsikredes psykiske plager utgjorde rundt 1/3 av hans arbeidsuførhet. Saken reiste spørsmål om forsikrede var minst 50 % arbeidsufør av sykdom/lidelse som selskapet ikke hadde tatt reservasjon mot. Nemnda bemerket at tidsnære opplysninger måtte tillegges størst vekt og at bevis som tilkom senere, etter at det oppsto tvist med selskapet, måtte tillegges mindre vekt. I denne saken fremgikk det av den medisinske dokumentasjonen at forsikredes arbeidsuførhet delvis skyldtes psykiske lidelser. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede søkte om uførepensjonsdekning i januar 2015. I søknadsskjemaet 28.1.15 ble det blant annet opplyst om plager i rygg og nakke, depresjon, mv. Det stod også blant annet at forsikrede var sykemeldt 50 % ett år på grunn av depresjon i løpet av de siste fem årene. I legeerklæring 4.6.15 opplyste forsikredes fastlege om diagnosene "Lett depresjon, reflux-øsofagitt, nesetetthet". Han skrev videre: "Depressive plager. Ingen psykose, (...) sykemeldt delvis i lengre perioder i 2010, 2011 og 2013. (...) " og at forsikrede var medikamentelt behandlet til dags dato, tok melatonin for søvnvansker, og hadde tidligere gått til psykolog. Han opplyste også blant annet om sykemelding 11.11.10 til 11.11.11 for depresjon, og 21.12.12 til 1.12.13 for nakkeplager/depresjon. Det fremgikk også at forsikrede tidligere var plaget i mange år med nakken.

Selskapet avsto opprinnelig forsikredes søknad om uføreforsikring, men forsikrede ble gitt medhold i Finansklagenemndas avgjørelse FinKN-2016-156. Selskapet innvilget deretter søknaden med virkning fra 28.1.16, men tok følgende reservasjoner, jf. forsikringsbeviset:

Nakke- og/eller ryggliidelser gir ikke rett til denne dekningen.

Psykiske lidelser gir ikke rett til denne dekningen.

Lidelser i spiserør eller magesekk gir ikke rett til denne dekningen.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet 3.12.20 satte fastlegen hoveddiagnose "Diaré", og bidiagnoser "Depresjon moderat tilbakevendende og parestesi i hud hender/fingre". Under pkt. "2.5 Sykehistorie (...)" fremgikk at forsikrede hadde hatt diare og mageplager i snart et år etter en utenlandstur. I tillegg opplyste legen at forsikrede hadde "en lettere depresjon med nedstemthet og redusert kapasitet". Ifølge erklæringen opplevde forsikrede også økende bortdoving av begge hender og armer de siste månedene. Legen mente forsikrede "klarer å jobbe 40 %, men neppe

mer." Under pkt. "5.1 Beskriv hvordan funksjonsevnen generelt er nedsatt på grunn av sykdom", stod det: "Slapphet, smerter og bortdovning i armene, diare og magesmerter".

Nav-dokumentet Infotrygd fremkjørt 28.1.21, viste at forsikrede var arbeidsufør fra 14.1.20. I starten fikk han 100 % sykepenger, som gradvis gikk ned til 60 %.

Selskapets rådgivende lege skrev følgende vurdering 16.4.21:

Forsikrede er arbeidsufør grunnet diare, bortdovning i armene og depresjon. Jobber 40 %. Ikke ferdig utredet i følge erklæringen til NAV 03.12.20. Forsikrede har reservasjons som kan være aktuelle (nakkelidelser og psykiske lidelser). Det er også påfallende med langvarig diare uten funn av underliggende sykdom og bare på morgenen. Vi bør innhente opplysninger fra fastlegen og vi er spesielt interessert i relevante epikriser og relevante journalnotat.

I legeerklæring 27.5.21 opplyste forsikredes fastlege at årsakene til uførheten var "Diaré, magesmerter, depressive plager, angst". Han opplyste også at diaréen oppsto 11.1.20 etter ferietur, og at forsikrede "Har hatt noe plager med angst og depresjon tidligere, men forverret vinteren 2021". På spørsmål om hvilke symptomer forsikrede selv oppga som viktigste årsak til uførheten, skrev fastlegen: "Diaré og magesmerter, spes. om morgenen. Slapphet og tretthet. Depressive plager og angst".

Kopi av meldekort til Nav viste at forsikrede i 2021 arbeidet i omtrent 50 % stilling.

Fra vurderingen til selskapets rådgivende lege datert 4.6.21 siteres:

Vi har mottatt legeerklæring. Uføreårsak er diare og magesmerter, spesielt om morgenen samt psykisk lidelse i form av depressive plager og angst. Diaréen oppsto etter utenlandstur i januar 2020. Det er ikke funnet noen årsak så vidt jeg kan se. De psykiske plagene utgjør minst halvparten av uførheten. Reservasjon for psykiske lidelser dekker 50 % av uførheten.

Selskapet avsto forsikredes krav 26.6.21, under henvisning til at det ikke forelå 50 % arbeidsuførhet som ikke var omfattet av reservasjonene.

Forsikrede klaget på vurderingen 20.7.21. I den forbindelse viste han til at han nå ikke klarte å jobbe 100 %, ettersom han blant annet ble operert for parestesi i høyre hånd 23.3.21. Blodprøvene hans viste også lavt testosteronnivå og B-vitaminmangel.

Selskapets rådgivende lege vurderte saken på nytt i vurdering av 13.8.21:

I legeerklæring til NAV skriver fastlegen 03.12.20 at hoveddiagnose er diaré, bidiagnoser er depresjon og parestesier i hender/fingre. Når det gjelder parestesiene utdypes dette med at han kun har problemer ved jobbing over skulderhøyde. Han er henvist til nevrologisk vurdering.

I klagen opplyser kunden at han er operert 21.03.21. Det er ikke opplyst noe sted om årsak, men det synes som om det foreligger karpaltunnelsyndrom. Etter en slik operasjon vil sykefraværet være kort 2-6 uker og ikke medføre betydelig nedsatt funksjonsevne etter 6 uker, evt lett tilpassing i noen uke.

Dette passer med at det i legeerklæring til (selskapet) fra fastlegen 27.05.21 ikke nevnes plager i hånd/fingre som uføreårsak. Det er heller ikke nevnt noe i legeerklæringen om lavt testosteron eller B-vitaminmangel (begge deler er lett å behandle).

Uføreårsakene til gradert uførhet er diaré, magesmerter og plager med angst/depresjon som er forverret vinteren 2021.

Konklusjonen basert på legeerklæringer er dermed som før: De psykiske plagene utgjør minst halvparten av uførheten. Reservasjon for psykiske lidelser dekker 50 % av uførheten. Ved gradert uførhet vil han dermed ikke være minst 50 % arbeidsufør.

Vi har innhentet to legeerklæringer på saken og dette bør være tilstrekkelig.

I legeerklæring 18.8.21 skrev forsikredes fastlege blant annet at diare hele tiden hadde vært hovedtema i forsikredes sykemeldinger. Videre skrev han at forsikrede etter hvert fikk økende plager i høyre hånd, som ble en vesentlig tilleggsfaktor i sykemeldingene. Ifølge legen forsvant symptomene etter en operasjon i mars 2021, men det måtte fortsatt en flere ukers periode med

avlastning og gradvis opptrening til før forsikrede kunne bruke hånden som normalt igjen. Videre siteres fra erklæringen:

De psykiske plagene hans har ikke vært dominerende på noe tidspunkt i denne sykmeldingen, men har kommet som en tilleggsplage, delvis utløst av de andre og mer somatiske plagene. Han er behandlet med antidepressiva med stabiliserende effekt, og som behandlende lege oppfatter jeg altså tarmproblemer/diare samt carpal tunnel syndrom som hans hoveddiagnoser når det gjelder sykmeldingen. Dette samsvarer ikke med selskapets vurderinger.

Selskapet skrev i brev 8.9.21 at det i samråd med dets rådgivende lege hadde vurdert at psykiske lidelser utgjorde omtrent 1/3 av forsikredes arbeidsuførhet. På bakgrunn av dette, opprettholdt selskapet dets tidligere vurderinger av saken.

I henvisningen til MR-undersøkelse av forsikredes skuldre tatt 7.12.21, fremgikk at forsikrede opplevde nummenhet og smerter i begge hender, og funksjonssmerter i begge albuer og skuldre. MR- og røntgenundersøkelsen viste blant annet tilstedeværelse av tendinose, samt enkelte partielle rupturer.

Nav forlenget forsikredes periode med arbeidsavklaringspenger i vedtak av 13.12.21. Av vedtaket fremgikk at han fikk innvilget arbeidsavklaringspenger for perioden 12.1.22-11.1.23.

Forsikredes fastlege skrev en ny erklæring 2.2.22. Legen ga da en nærmere beskrivelse av årsaken til forsikredes arbeidsuførhet og hans forskjellige plager. Legen nevnte i den forbindelse irritabel tarm, lavt testosteronnivå, carpal tunnel syndrom og smerter i albuer og håndledd. Hva gjaldt forsikredes plager i albuer og håndledd, opplyste legen at disse skyldtes slitasje og kroniske betennelser, som behandles med medisiner som igjen er uheldige for tarmfunksjonen. Videre opplyste legen at forsikrede brukte beroligende medisiner for psykiske plager. Ifølge legen førte disse medisinene til at forsikredes tidligere psykiske plager og angst ikke ga han plager i hverdagen eller i arbeid. Legen oppsummerte som følger:

Oppsummert er det min oppfatning som behandlende lege at hans hverdagsproblemer og delvise arbeidsuførhet er forårsaket av irritabel tarmsyndrom, testosteronmangel, carpal tunnel syndrom og smerter i albuer og håndledd.

I skriv til Nav 4.3.22, skrev forsikredes fastlege:

Hans diagnoser er irritabel tarm med diare, slapphet og redusert energi pga testosteronmangel samt leddsmarter pga slitasje. Han har også en del nevrologiske plager pga trange forhold for nerver i håndleddet, såkalt carpal tunnel syndrom. Han medisineres for sin diare og holder det til en viss grad i sjakk, men fortsatt med økt hyppighet de fleste dager. Slappheten reduseres også noe ved injeksjoner med testosteron, men ikke til normaltstand. (...) Diagnosene tilsammen gjør at han ikke fungerer i mer enn ca 50% jobb både pga smerter/belastningsproblemer, slapphet og daglig diare, spes fra morgenen. Det er grunn til å tro at hans arbeidskapasitet vil være redusert i lang tid, da flere av tilstandene hans ikke kan behandles mer konkret enn i dag. De nevrologiske fenomenene i hendene kan bli bedre etter operasjon. Ved valg av arbeidsoppgaver bør det ikke være for tungt manuelt og ikke for lange økter.

Videre opplyste forsikrede i brev av 6.3.22 til Finansklagenemnda, at han vurderte å søke om "minimum 50% uførhet hos Nav".

Forsikrede har i det vesentlige anført at reservasjonen for psykiske lidelser ikke kommer til anvendelse. Årsaken til at han i dag er arbeidsufør, er hans problemer med carpal tunnel syndrom, irritabel tarmsyndrom og lavt testosteronnivå som gir lite energi. Disse plagene er lite forenlige med håndverksyrke til forsikrede. Psykiske plager er derimot ikke årsaken til hans uførhet. Dette er også bekreftet av hans fastlege og av rådgiver i Nav, og vises dessuten av hans jobb- og sykemeldingshistorikk. De psykiske plagene er dessuten kun forårsaket av hans mageproblemer, jf. artikkel om IBS fra helsenorge.no. Uansett holdes forsikredes psykiske plager i sjakk av medisiner for depressive plager og angst som han tar hver dag. Ved en gjennomgang av alle timene han

jobbet i 2021, har han kommet frem til at han i gjennomsnitt har jobbet 40 %. Forsikrede antar at situasjonen vil være tilsvarende i 2022.

Selskapet har i det vesentlige anført at reservasjonen for psykiske lidelser kommer til anvendelse. Det fremgår av legeerklæringer i saken at forsikrede blant annet er arbeidsufør grunnet depressive plager og angst. Selskapets rådgivende lege har videre vurdert at 1/3 av forsikredes uførhet på 50 % skyldes psykiske plager. Samlet er det da liten tvil om at reservasjonen mot psykiske lidelser vil dekke 1/3 av forsikredes uførhet på 50 %. Det vises også til nemndas avgjørelse i 2019-604.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder krav om uførepensjon. Spørsmålet er om reservasjonen for psykiske lidelser kommer til anvendelse, nærmere bestemt om forsikrede er minst 50 % arbeidsufør av sykdom/lidelse som selskapet ikke har tatt reservasjon mot.

Nemnda legger til grunn at forsikrede er 50 % arbeidsufør. Det vises særlig til uttalelse fra forsikredes fastlege 4.3.22, der det heter at forsikrede ikke "fungerer i mer enn ca 50% jobb".

Det følger av forsikringsvilkårenes pkt. A.1.1 at forsikrede har krav på erstatning dersom han på grunn av sykdom, skade eller lyte har vært minst 50 % arbeidsufør i en sammenhengende periode på 12 måneder. Rett til erstatning er da betinget av at ingen del av arbeidsuførheten skyldes forhold som selskapet har reservert seg mot, jf. vilkårenes pkt. A.1.2.

Selskapet har anført at deler av forsikredes arbeidsuførhet skyldes psykiske lidelser. Slike lidelser har selskapet reservert seg mot i forsikringsbeviset. Det er selskapet som har bevisbyrden for at en del av ervervsuførheten må tilskrives det forhold som det er tatt reservasjon for.

I bevisvurderingen tillegger nemnda tidsnære opplysninger størst vekt, spesielt hvis det er tale om beskrivelser foretatt av fagfolk for å klarlegge en tilstand, for eksempel nedtegnelser i legejournaler om funn og pasientens symptomer. Bevis som er tilkommet senere, særlig etter at det oppsto uenighet med selskapet, tillegges på den annen side mindre vekt. Dette er i tråd med Høyesteretts retningslinjer i HR-2018-2344 avsnitt 39 og 40, og Rt-1998-1565, og er dessuten et utslag av nemndas skriftlige saksbehandling.

Etter nemndas syn følger det av den medisinske dokumentasjonen at arbeidsuførheten delvis skyldes psykiske lidelser. Det vises her til at det følger av legeerklæring ved arbeidsuførhet av 3.12.20 og legeerklæring av 27.5.21, at uførheten blant annet skyldes "depresjon" og "angst". Disse diagnosene omfattes etter en naturlig forståelse av ordlyden av reservasjonen for "Psykiske lidelser". Dette støttes også av vurderingene fra selskapets rådgivende lege.

Forsikredes fastlege skrev 2.2.22 at forsikrede gikk på medisiner for psykiske plager, hvilket medførte at de psykiske plagene ikke hadde betydning for forsikredes uførhet. Psykiske plager ble heller ikke nevnt da fastlegen tilskrev Nav 4.3.22. Erklæringene er skrevet etter at det oppstod tvist mellom forsikrede og selskapet, og tillegges derfor begrenset vekt av nemnda. Selskapet har etter nemndas syn oppfylt sin bevisføringsplikt, og konklusjonen blir etter dette at forsikrede ikke oppfyller kravet om at minst 50 % av uførheten må skyldes andre årsaker enn de som omfattes av reservasjonen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Mallings (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).